

۲۰۱۶/۰۲/۱۵

پوهندوی آصف بهاند

پښتني سندرې (د لنډيو په باب بحث او د لنډيو ټولگه) لنډۍ او د لنډيو د ثبتولو ستونزه يو ویشتمه برخه

بيا هم د لنډيو د ټولگو په باب خبره او د لنډيو په آدرسونو پسې گرځيدل. د لنډيو په منابعو، ټولگو پسې لټه او په لنډيو پسې د نورو کتابونو پانې اړول، کله ډير آسانه وي او کله بيا ډيره گرانه ځکه وي چې د نظر وړ ټولگه، کتاب او يا هم د نظر وړ ماخذ نه شي تر لاسه کيدای اولکه د چا خبره «د کرک هگۍ» وړ نه جوړه وي.

په دغسې آثارو کې يو «پښتني سندرې» نومی کتاب دی. بنايي ځينو دوستانو ته دا ډيره ساده خبره وي چې مورد نظر کتاب په اختيار کې ولري، خو که د چا په واک کې نه وي نو...؟

د لنډيو د بحث په برخه کې د دې کتاب دواړه ټوکونه مهم ځکه دي چې يو خوا د پښتو فولکور د ځينو مهمو برخو لکه: لنډۍ، بابو لالې، د اتن نارې، د شين خالو نارې د کاکرو غاړې، چاربيتې، غزلونه، مقامونه، بگتيو، کيسې، داستانونه، نيمکيې او ځينو نورو فولکلوريکو ژانرونو په باب مالومات په کې راغلي دي او له بلې خوا بنايسته ډيرې لنډۍ په کې خوندي شوي دي.

څنگه چې د اوس له پاره دا کتاب زه په اختيار کې نه لرم، ځکه مې «د کرک هگۍ» اصطلاح وړ ته و کاروله. د دې کتاب په باب د اوس له پاره چې کوم مالومات ما تر لاسه کړي دی هغه به درنو لوستونکو سره شريک کړم.

د لنډيو د مقالو د سلسلې په دريمه برخه کې، د هغه وخت د مالوماتو پر بنا د دې کتاب په باب ما داسې ليکلي وو:

«۱- پښتني سندرې :

د لنډيو دا ټولگه د پښتو ټولني له خوا، په ۱۳۳۴ لمريز کال د محمد دين ژواک په اهتمام خپره شوي ده. دا مجموعه ما په کابل کې ليدلې او لوستلې ده، خو په واک کې يې نه لرم.»

د استاد عبدالروف بينوا له ټولگې (پښتو لنډۍ، د استاد عبدالروف بينوا په زيار، لومړۍ چاپ، ۱۳۳۷ ل کال). نه پخوا هم د لنډيو په باب معلومات او يو شمير لنډۍ خپرې شوي دي چې له هغې ډلې نه د «پښتني سندرې» کتاب د يادولو وړ دی.

«پښتني سندرې» نومی کتاب چې په دوو ټوکونو کې خپور شوی دی، په دواړو ټوکونو کې يې د پښتو ژبې د ولسي ادب بيلابيل ډولونه معرفي شوي دي. د دې کتاب دواړه ټوکه استاد حبيب الله رفيع په خپل غنيمت کتاب «پښتو پانگه» (رفيع حبيب الله، پښتو پانگه، لومړۍ ټوک، ۱۳۵۴ کال، پښتو ټولنه، ۴۵ - ۴۶ مخونه) کې معرفي کړيدي - له استاد معصوم هوتک نه په مننې سره چې د پښتو پانگې مالومات يې زما په واک کې کينودل - د استاد حبيب الله رفيع د پښتو پانگې مالومات په دې ډول:

«پښتني سندرې لومړۍ ټوک:

مهتم: محمد دين ژواک، خپرونکي: پښتو ټولنه، د چاپ نيټه: ۱۳۳۴، د کابل عمومي مطبعه، د مخونو شمير: درې سوه اته نوي (۳۹۸)، موضوع: د پښتو د اولسي ادب لنډۍ، بابو لالې، د اتن نارې، د شين خالو نارې د کاکرو غاړې، په کې راغلي دي، چې د لنډيو شمير يې له اتو زرو څخه اوږي، د پښتو د شفاهي ادب يوه لويه چاپي مجموعه ده او د پښتني کلتور د څيرني په برخه کې زياته مرسته کوي.

پښتني سندرې، دويم ټوک:

مهتم محمد حسن ضمير، خپرونکي پښتو ټولنه، کابل، د خپريدو نيټه او ځای ۱۳۳۵ زمرې، دولتي مطبعه، مخونه ۳۰۶، موضوع يې: د پښتو د ولسي ادب معلومو سندرو: چاربيتو، غزلو، مقامونو، بگتيو، کيسو، داستانونو، نيمکيو يوه زياته اندازه نمونې په کې را ټولي شوي او د لومړي ټوک د بشپړتابه کړۍ ده چې د پښتو د اولسي ادب په برخه کې يو بنسکلی او په زړه پورې اثر دی.»

د استاد رفيع د پښتو پانگې په حواله، د «پښتني سندرې» په لومړي ټوک کې، چې کومې لنډۍ خوندي شوي دي، شمير يې له اتو زرو نه اوږي. څنگه چې دا کتاب زما په اختيار کې نه شته، نو ځکه يې د لنډيو د څرنگوالي او څومره والي په باب څه نه شم ويلای.

د پاڼو شميره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بني پاروالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

د لنډيو د بويشتمې برخې د بڼه پای له پاره به څو نوي او پخوانی او په زړه پوري لنډۍ درنو لوستونکو ته وړاندې کړم:

له کلي بيا پوليس را تاو شول
زما بد ماشه ياره څه دي کړي دینه

د زړه په باغ مي گلۍ وشوه
بويه چي بيا سپرلی راځي سپري کلونه

په ږيره نينه راته وکړه
پرون مي بل صوفي ته پورته کړل لاسونه

د نجونو مشره يي واده کړه
اوس به په سرو منگولو څوک دريا وهينه

توپک سپنگار د ځوانۍ نه دی
اوس له زلمو سره قلم مزه کوينه

زړه مي توتي، پتري به نه شي
که د تمامي دنيا سر را وغورمه

زړه مي څلور ځايه سوري دی
له هر سوري نه د گيلو لښکر راځينه

زړه مي څلور ځلي توتي شو
هره توتې يي د جانان نارې وهينه

د بويشتمې برخې پای

د پاڼو شميره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په ځير و لولئ